

Slovenski dom

Štev. 63.

V Ljubljani, petek 17. marca 1939.

Leto IV

Nemška vojska bo zasedla tudi Slovaško

Ukaz o priključitvi Češke in Moravske k Nemčiji

Novi poglavar Češke v Nemčiji, dr. Hacha, govori

Berlin, 17. marca. m. Predsednik slovaške vlade dr. Tiso je včeraj poslal voditelju Nemčije Hitlerju brzojavno prošnjo, naj Nemčija sprejme tudi Slovaško v svoje okrilje in naj Hitler prevzame pokroviteljstvo tudi nad Slovaško. Hitlerje odgovoril v Bratislavo, da sprejema pokroviteljstvo nad Slovaki.

Slovaška je za pokroviteljstvo prošla po želji Nemčije, ki želi, da bi Slovaška ostala prosta kakih tujih vplivov in da bi bila priključena v politično ter gospodarsko enotnost Vel. Nemčije.

Položaj Slovaške v Veliki Nemčiji bo urejen najbrž tako, kakor položaj Češke in Moravske. Slovaška bo imela svojega poglavarja in svojo vlado, katerih pravice bodo določene s podobno ustavo, kakor je to določeno za Čehe. Nemčija bo vodila zunanje politične, vojaške in zunanje trgovske ter prometne posle za Slovaško, dalje bodo nemške oblasti prevzele skrb za notranji red in javno varnost, v ostalih stvareh pa bo vodila slovaške posle vlada v Bratislavi.

Pričakujejo, da bo nemška vojska že danes zasedla v smislu prošnje za pokroviteljstvo tudi vse slovaško ozemlje in da bo Hitler danes obiskal Bratislavo.

Praga, 17. marca. o. Hitler je odpotoval iz Prage v Češko Lipo na bivši nemško-češki meji, od koder pojde v Bratislavo.

Praga, 17. marca. o. Za prvega državnega poglavarja Češke in Moravske je Hitler imenoval dosedanjega predsednika češkoslovaške republike dr. Hacha.

Praga, 17. marca. o. Bivši predsednik češko-slovaške republike je imel sinoči po radiu govor českomu prebivalstvu. V govoru je dejal, da so zadnji dogodki pač morali priti in da se je treba le Hitlerjevi uvidenosti zahvaliti, da se je češko vprašanje rešilo tako ugodno, kakor se je v teh razmerah najbolje moglo. Po dogodkih na Slovaškem ni českim voditeljem ostalo drugega, kakor da usodo českega naroda izroče v skrb Nemčiji. Hitler je njega in zunanega ministra Chvalkovskega zelo prijazno sprejel in pokazal razumevanje za vse upravičene želje českega ljudstva v novem položaju. Treba je bilo misliti na obstanek českega naroda in v tem smislu tudi ravnati. Dr. Hacha je dejal, da zaupa v Hitlerjevo modrost, uvidenost in pravičnost, ki bo českomu ljudstvu zagotovila bodoči obstanek. Češki narod pa mora biti zdaj bolj kakor kdajkoli prej enoten, discipliniran in požrtvovalen. Sprejeti mora novo stanje s stvarnim razumevanjem in takoj začeti s delom za bodočnost.

To se je zgodilo zaradi zagotovitve gospodarskega, političnega in kulturnega razvoja Čehov. Nemčija je po prizadevanjih Hitlerja postala enoten narod in največje ljudstvo, ki določa usodo srednje Evrope. »Z našo zvezo so obnovljeni naši nekdanji odnosi do nemške države. Nemški kancler mi je zagotovil svoje zaupanje, njegovo zaupanje mi dokazuje obljuba, da mi bo pomagal, če bi to zahtevalo razmere v našem narodnem življenju. Nočem se pregrešiti nad zaupanjem nemškega voditelja. To zaupanje pa mi tudi nalaga dolžnost, da v potrebi uporabim vsa sredstva, tudi najhujša, če bi bile koristi našega ljudstva ogrožene.

Trdno sem prepričan, da bo našo ljudstvo v novem državnopravnem položaju prišlo do mirnega in uspešnega življenja in doseglo blaginjo. Nikdar v preteklosti ni imel naš narod tako resne zgodovinske dolžnosti, da bi dočela edin in enotnost. Zato sem se kot odgovorni poglavar českega ljudstva odločil, da kar se le da hitro izvedem vsekorake, ki bodo privedli do popolnega zedinjenja vseh ljudskih plasti, zakaj samo to zedinjenje bo moglo Čehom zagotoviti blaginjo in srečo.

Trdno sem odločen, da po svoji dolžnosti ne bom trpel nikakih razbijajočih prizadevanj ter nikakih skupin in ločin. Najvišje koristi naroda morajo stati nad koristmi oseb in strank. V trdni sklopi nas vseh, v pravilnem pojmovanju narodnih dolžnosti leži največje jamstvo za našo blaginjo in bodočnost. Zato kličem k miru in skupnemu, poštenemu ter ustvarjajočemu delu.

Praga, 17. marca. Hitler je včeraj podpisal in razglasil naslednji ukaz o ureditvi političnega položaja Češke in Moravske v Veliki Nemčiji:

Českomoravske dežele so tisoč let spadale v okvir nemškega naroda. Iz zgodovinskega okvira so jih z nasiljem in nesamovoljno ter samovoljno trgali. Z njihovo vključitvijo v umetno češkoslovaško tvorbo je nastalo ognjišče stalnih nemirov. Od leta do leta je naraščala nevarnost, da bo kakor že tolikokrat v preteklosti vstala iz teh krajev velika nevarnost za evropski mir, kajti češkoslovaški in njenim oblastnikom se ni posrečilo razumno urediti skupnega življenja narodnosti, ki so jih samovoljno vključili v te meje, in tako stvariti in ohraniti željo vseh prizadetih za ohranitev skupne države. S tem je ta država dokazala svojo življenjsko nesposobnost in zato je zdaj tudi doživela svoj dejanski razpad.

Zato je Nemčija samo ustrezno poveljujoči potrebi samoohranitve, ko je sklenila odločno spreminiti razmere v Srednji Evropi in ukreniti vse potrebno. Kajti Nemčija je v svoji tisočletni zgodovinski preteklosti že dokazala, da je po svoji velikosti in po lastnostih nemškega naroda edina poklicana rešiti te naloge.

Polna iskrena želja, da bo ta ureditev služila resničnim interesom narodov, ki prebivajo v tem prostoru, in da zagotovi nacionalno samobitnost nemškega in českega naroda ter služi miru in socialni blaginji, zato v imenu Nemčije predpisujem kot osnovo za bodoče skupno življenje prebivalcev teh krajev, tole:

Čl. 1. Pokrajine bivše češkoslovaške republike, ki so jih nemške čete zasedle v marcu 1939, tvorijo sestavni del nemškega ozemlja in stopajo pod imenom češkomoravskega protektorata pod njegovo varstvo. Če bi to zahtevalo koristi obrambe države, bo voditelj Nemčije izdal za posamezne dele teh pokrajin drugačne odloke.

Čl. 2. Prebivalci protektorata nemške narodnosti postanejo nemški državljani v smislu zakona o državljanstvu od septembra 1935. Zato veljajo zanje tudi zakonska določila o zaščiti nemške krvi in nemške časti ter so podrejeni nemškemu sodstvu.

Ostali prebivalci Češke in Moravske postanejo državljani češkomoravskega protektorata.

Čl. 3. Češkomoravski protektorat je samoupraven in se sam upravlja. Državno oblast, ki mu gre v mejah protektorata, izvaja v skladu s političnimi, vojaškimi in gospodarskimi potrebami Nemčije. To oblast vrši preko lastnih organov, lastnih uradov in lastnih uradnikov.

Čl. 4. Vrhovni poglavar samoupravne uprave češkomoravskega protektorata je deležen varstva in častnih pravic, ki gredo državnim poglavarjem. Vrhovni poglavar protektorata za izvrševanje svoje oblasti mora uživati zaupanje Nemčije in državnega kanclerja.

Čl. 5. Kot varuh interesov Nemčije imenuje voditelj Nemčije protektorja (zaščitnika) rajha. Sedež tega protektorata je Praga.

Protektor rajha ima kot zastopnik voditelja in pooblaščenec nemške vlade nalogo skrbeti, da se spoštujejo smernice, ki jih izda voditelj rajha.

Protektor rajha potrdi imenovanje članov vlade protektorata. Ze izdano potrdilo se lahko preklic.

Protektor rajha ima pravico zahtevati obvestila o vseh ukrepih vlade češkomoravskega protektorata in daje vladi nasvete. Pravico ima do veta (odklonitve) proti ukrepom vlade, o katerih misli, da bi mogle biti škodljive državi. Če bi videl, da bi kakšno

zavlačevanje utegnulo biti nevarno, lahko sam izda odloke, ki so v splošnem interesu. Če protektor rajha vložijo veto proti čemu, se ima objava zakonov, uredb in drugih pravnih predpisov, sklepov upravnih oblasti in izvedba veljavnih sodnih razsodb odložiti.

Čl. 6. O zunanjih zadevah protektorata, zlasti o varstvu njegovih državljanov v tujini ima skrb Nemčija. Nemčija bo vodila zunanje zadeve tako, kakor zahtevajo skupni interesi. Protektorat bo imel pri vladi Nemčije svojega zastopnika, ki bo imel naslov poslanika.

Čl. 7. Nemčija bo dala vojaško varstvo protektoratu. Pri izvrševanju tega varstva bo Nemčija v mejah protektorata vzdrževala vojaške posadke in vojaške naprave. Protektorat bo imel pravico ustanoviti lastne enote za vzdrževanje notranjega reda in varnosti. Ureditev, številčno stanje in oborožitev teh enot bo predpisala vlada Nemčije.

Čl. 8. Promet, pošta in brzojav bodo pod neposrednim nadzorstvom nemške vlade.

Čl. 9. Protektorat spada v okvir nemških carin in pod njegovo carinsko nadoblast.

Čl. 10. Do nadaljnjega bo kot zakonito plačilno sredstvo veljala razen marke tudi

krona. Razmerje med obema valutama bo predpisala vlada Nemčije.

Čl. 11. Nemčija lahko predpiše pravne določbe, ki bodo veljale za protektorat, v kolikor bodo to zahtevale skupne koristi. Če bo obstajala skupna potreba, bo Nemčija lahko vzela v lastne roke razne upravne panoge protektorata in imenovala zanje oblastva, ki bodo podrejena neposredno Nemčiji. Vlada Nemčije lahko izda vse ukrepe, potrebne za ohranitev reda in varnosti.

Čl. 12. Pozitivno pravo, veljavno danes na Češkem in Moravskem, ostane v veljavi, v kolikor se njegova določila ne križajo s prevzemom nemškega varstva nad protektoratom.

Čl. 13. Notranji minister Nemčije bo sporazumno z drugimi prizadetimi ministri Nemčije izdal vse pravne in upravne predpise za izvedbo teh sklepov in zastran morebiti potrebnih dopolnil.

Ta sklep so podpisali voditelj rajha, nemški zunanji minister, notranji minister in načelnik državnega kancelerstva.

Zunanji minister v. Ribbentrop je danes po nalogu Hitlerja razglasil po praškem radiu gornji sklep o nemškem protektoratu nad Češko in Moravsko.

Za 80 milijard kron judovskega premoženja na Češkem je prišlo pod nemško oblast

Praga, 17. marca. m. Ker so nemške čete že v začetku svojih operacij zasedle češko-poljsko mejo ter Moravsko Opatovico, je bil onemogočen beg Judov iz Češke in Moravske. Vsi Judje bodo prišli pod udar nürnberških zakonov in odredb štiriletnega načrta o odvzemu vseh dragocenosti, zlata in vrednostnih papirjev. Prizadetih bo okoli 200.000 Judov. Po uradnih podatkih so imeli Judje na Češkem in Moravskem 80 milijard kron premoženja, to je dve tretjini vsega narodnega premoženja na Češkem in Moravskem. Na Slovaškem so oblasti že prej ukrenile vse potrebno za rešitev judovskega vprašanja. Judje imajo na Slovaškem polovico slovaškega narodnega premoženja v svojih rokah, čeprav jih je komaj štiri odstotke vsega prebivalstva.

Po zasedbi Češke in Moravske je praška policija zaprla veliko število Judov, ki so pobegnili v Prago tedaj, ko so bile eudetske pokrajine priključene k Nemčiji. Judom je zdaj v Pragi prepovedano, da bi se gibali po glavnih delih mesta. Vsega skupaj je bilo po nalogu nemške policije v Pragi aretiranih 7000 oseb.

Prevzem bivših češkoslovaških poslanstev po Nemcih

Belgrad, 17. marca. m. Sinoči ob 19.15 je tukajšnji nemški poslanik Viktor von Heeren prišel v spremstvu svetnika Lurza in nekaj uradnikov na bivše češkoslovaško poslanstvo na Aleksandrovi cesti ter je od dosedanjega češkoslovaškega poslanika Vlasta Lipe prevzel palačo dosedanjega češkoslovaškega poslanstva. Po

prevzemu palače in inventarja je bil narejen zapisnik, ki sta ga podpisala poslanika Viktor von Heeren in Vlasta Lipe.

Berlin, 17. marca. m. Včeraj popoldne je uradništvo nemškega zunanjega ministrstva ob navzočnosti dosedanjega češkoslovaškega poslanika Mastnega prevzelo palačo češkoslovaškega poslanstva. Večino poslopij češkoslovaških poslanstev so tudi v ostalih državah včeraj prevzela nemška poslanstva, edino v Washingtonu ni hotel češkoslovaški odpravnik poslov izročiti poslanstva, češ da ni dobil nobenega naloga iz Prage.

Ameriška trgovina s Češko

Pariz, 17. marca. m. Predsednik države Massachusetts Gomery je poslal ameriškem zunanjemu ministru Cordellu Hullu pismo, v katerem zahteva, da ameriške države takoj odpovedo trgovsko pogodbo z bivšo Češkoslovaško. USA bi z odpovedjo tega trgovskega sporazuma izgubila na leto 26 milijonov dolarjev, ne računajoč pri tem češkoslovaške vojne dolgeve. Zaradi tega pričakujejo, da bodo Združene ameriške države postavile Nemcem zahtevo, da Nemčija prevzame nase obveznosti bivše Češkoslovaške do USA.

Vesti 17. marca

Angleška vlada je poklicala svojega berlinskega poslanika Hendersona v London, da poroča o zadnjih dogodkih ob priključitvi Češke k Nemčiji.

Na današnji seji francoske poslanske zbornice bo vlada odgovarjala na interpelacije, ki so jih zaradi novega stanja v srednji Evropi vložili številni poslanci vseh strank. Odgovarjala bo sta predsednik vlade Daladier in zunanji minister Bonnet.

Bivši angleški zunanji minister Eden je bil včeraj sprejet pri zunanjem ministru Halifaxu in se z njim razgovarjal o zadnji češki krizi.

Romunski zunanji minister Gafencu je imel daljši sestanek z italijanskim in nemškim poslanikom v Bukarešti ter z njima razpravljaj o novem položaju ki je nastal po razpadu češkoslovaške republike.

Predsednik bolgarske vlade Kjosefanov je včeraj dopotoval v Carigrad, kjer so mu turške oblasti priredile prvi uradni sprejem. Zvečer je odpotoval iz Carigrada v Ankaru, kamor bo dopel danes okoli pol dne.

20 letnico ustanovitve prvih fašistovskih organizacij bodo slovesno praznovali od 20. do 30. marca. Vodstvo fašistovske stranke je izdalo natančen spored slovesnosti in navodila fašistovskim organizacijam. Slovesnosti se bodo udeležila tudi zastopstva španskih falangističnih organizacij.

Italijanska vlada je z včerajšnjim dnem odpravila svoje poslanstvo v Pragi.

Sr. ože Pij XII. bo imel v svojem grbu goloba na sinjem dnu. Golob nosi v kljunu oljčno vejico. Z grbom je jasno izražena naloga, ki si jo je novi papež zastavil: mir.

Judovski zastopstvo na palestinski konferenci v Londonu je zavrnilo angleški načrt o razdelitvi Palestine ter konferenco zapustilo.

Prvemu francoskemu veleposlaniku pri nacionalni Španiji, maršalu Petainu, so na poti v Burgos po vsem španskem ozemlju priredili navdušen sprejem.

Zapora nad češkim državnim denarjem v angleški banki

London, 17. marca. m. Angleška vlada je naročila Angleški banki, da ne sme izvršiti nobenega prenosa, pa tudi ne izplačevati velikih rezerv tujih valut, ki jih je češkoslovaška vlada spravila pri Angleški banki.

Boji v Karpatski Ukrajini še trajajo

Madžari so dosegli poljsko mejo o samo na enem mestu

Varšava, 17. marca. o. Včeraj je bila v poljskem senatu slavnostna seja, na kateri je predsednik vlade senatorjem sporočil vest o vstopu skupne meje med Madžarsko in Poljsko in o prijateljskih manifestacijah, do katerih je pri tej priliki na meji prišlo. Senatorji so ob tem sporočili navdušeno vzklíkali. Manifestacije so se začele tudi na cestah in prišle do viška pred poslopjem madžarskega poslanstva.

Madžari so dosegli poljsko mejo po prehodu tistega dela ukrajinskega ozemlja, kjer je ta pokrajina najozja. V ostalem ozemlju boji še trajajo.

Budimpešta, 17. marca. m. Madžarska vlada uradno sporoča, da so njene čete včeraj zasedle Chust po hudih bojih z ukrajinskimi prostovolj-

skimi oddelki. Dalje pravi poročilo, da je obnovljena zgodovinska meja Madžarske na Karpatih. Madžarska je z novimi pridobitvami stopila po veličini na deseto mesto med evropskimi državami.

Bukarešta, 17. marca. m. Vlada je imela sinoči dolgo sejo, na kateri so razpravljali o beguncih iz Karpatske Ukrajine. Romunske oblasti bodo strogo pazile na to, da se ne bi begunci bavili z nikakršnim političnim udejstvom. Vlada je tudi sklenila, da ne odgovori na poziv predsednika ukrajinske vlade Vološina, ki roti romunska vlado, naj takoj zasede Karpatsko Ukraino, ter prepriči, da bi ta pokrajina prišla pod oblast Madžarske. Izdali so nalog, da Vološin ne sme priti v Bukarešto, kamor je hotel, da bi se sestal s kraljem Karolom.

